LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBĖS ĮMONIŲ KAUNO, KAZLŲ RŪDOS MOKOMOSIOS, MARIJAMPOLĖS, PRIENŲ, ŠAKIŲ MIŠKŲ URĖDIJŲ, DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS TVARKOMŲ MIESTO MIŠKŲ VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTŲ IR VALSTYBĖS ĮMONĖS VARĖNOS MIŠKŲ URĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO PATIKSLINIMO PATVIRTINIMO

2015 m. gegužės 25 d. Nr. D1-433
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“, 22, 44.6 ir 47 punktais:

1. T v i r t i n u pridedamus:

1.1. valstybės įmonės Kauno miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;

1.2. valstybės įmonės Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;

1.3. valstybės įmonės Marijampolės miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;

1.4. valstybės įmonės Prienų miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;

1.5. valstybės įmonės Šakių miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;

1.6. Druskininkų savivaldybės tvarkomų miesto miškų vidinės miškotvarkos projektą;

1.7. valstybės įmonės Varėnos miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projekto patikslinimą.

2. N u s t a t a u , kad:

2.1. valstybės įmonių Kauno, Kazlų Rūdos mokomosios, Marijampolės, Prienų Šakių miškų urėdijų, Druskininkų savivaldybės tvarkomų miesto miškų vidinės miškotvarkos projektai ir valstybės įmonės Varėnos miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projekto patikslinimo originalai saugomi Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškotvarkos ir miško išteklių skyriuje adresu: A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius;

2.2. šiuo įsakymu patvirtintas valstybės įmonės Šakių miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.;

2.3. šis įsakymas be priedų skelbiamas Teisės aktų registre.

Aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas

VĮ ŠAKIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO SANTRAUKA

Vidinės miškotvarkos projektai – tai miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei ir skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti.

Vidinis miškotvarkos projektas parengtas VĮ Šakių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems miškams. Projektavimas atliktas naudojant 2013 m. valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos duomenis.

Miškų inventorizacija atlikta vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija, patvirtinta Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. 11-10-V „Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“, sklypiniu metodu, naudojant aerofotografavimo medžiagą – 2013 m. spektrozonines aerofotonuotraukas ir jų pagrindu sudarytus ortofotografinius žemėlapius. Lauko darbų metu natūroje nustatyta:

- medynų taksaciniai rodikliai (rūšinė sudėtis, amžius, aukštis, skalsumas, tūris ir kt.);
- augaviečių tipai (dirvožemio sąlygos);
- pomiškio ir trako įvairovė;
- miškų sanitarinė būklė.

Taksacija vykdyta sklypais. Atliktas vykdytos miško ūkinės veiklos įvertinimas (pagrindinių neplynų kirtimų, ugdymo kirtimų, miško želdinių) ir numatytos ūkinės priemonės kitam vykmečiui. Taip pat patikslintos saugotinų augalų ir gyvūnų radavietės, gamtos ir kultūros vertybių vietos, aprašyti rekreaciniai įrenginiai.

Svarbiausi VĮ Šakių miškų urėdijos ūkio tikslai yra miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas vadovaujantis visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais, visuomenės informavimas apie VĮ miškų urėdijos miškus, jų būklę ir tvarkymą, miškų naudojimo rekreacinėms reikmėms intensyvinimas, racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas, auginamos medienos kokybės gerinimas, miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas, miškų ekosistemų tvarumo užtikrinimas, biologinės įvairovės išsaugojimas ir gausinimas bei miškų sanitarinės ir priešgaisrinės apsaugos gerinimas, ūkininkavimo saugomų teritorijų miškuose reglamentavimas pagal šių teritorijų tikslus bei uždavinius, visuomenės bendrųjų su miškais susijusių reikmių tenkinimas regiono ir šalies lygiu.

Siekiant šių tikslų įgyvendinimo miškotvarkos darbų ir projekto rengimo metu sprendžiami tokie pagrindiniai uždaviniai ir naudojamos tokios priemonės:

miškų išteklių inventorizavimas VĮ miškų urėdijos teritorijoje sklypiniu metodu, kiekybinių bei kokybinių miškų našumo, ūkinės bei gamtinės būklės rodiklių nustatymas;

saugomų teritorijų ir gamtos bei kultūros vertybių inventorizavimas VĮ miškų urėdijos teritorijoje ir priemonių jų apsaugai numatymas;

miškų ūkio veiklos per praėjusį vykmetį analizė bei įvertinimas;

miškotvarkos projekto, pagal kurį organizuojamas miškų ūkis ir atliekami visi miškų naudojimo, atkūrimo bei miško žemių tvarkymo darbai artimiausią dešimtmetį, parengimas.

VĮ Šakių miškų urėdijos teritorijoje inventorizuotas bendras visų nuosavybės ir valdymo formų miškų plotas yra 38,8 tūkst. ha, iš kurių 37,7 tūkst. ha sudaro miško žemė, teritorijos miškingumas 25,6 %. VĮ Šakių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomi valstybinės reikšmės miškai sudaro 25765,8 ha, ir tai yra 67 % bendro visų nuosavybės ir valdymo formų inventorizuoto ploto, kiti VĮ miškų urėdijos plotai – 43,3 ha (užstatytos teritorijos, keliai, tvenkiniai ir kt.). VĮ Šakių miškų urėdijos valdomas miško žemės plotas yra 25088,7 ha.

VĮ Šakių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems miškams parengtas vidinės miškotvarkos projektas pagal 2013 m. rugpjūčio 30 d. VĮ Šakių miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projekto parengimo paslaugų sutartį Nr. Nr.5G-66 su VĮ Šakių miškų urėdija, o kitų nuosavybės formų miškams pateikti tik suvestiniai inventorizacijos duomenys. Parengtoje kartografinėje medžiagoje yra duomenys apie visų nuosavybės formų miškus.

VALSTYBINĖS REIKŠMĖS MIŠKŲ RODIKLIAI

Visas VĮ Šakių miškų urėdijos valdomų valstybinės reikšmės miškų plotas (25765,8 ha) priskirtas aštuonioms girininkijoms: Baltkojų, Kidulių, Klevinių, Lekėčių, Plokščių, Sutkų, Šakių, Šilagirio, kuriose plotas svyruoja nuo 2,9 tūkst. ha (Plokščių girininkija) iki 3,6 tūkst. ha (Klevinių girininkija). Vidutinis girininkijos plotas yra 3,2 tūkst. ha. Miškai suskirstyti į 677 kvartalus, o kvartalai – į 14853 taksacinius sklypus. Vidutinis kvartalo plotas – 38,1 ha, o taksacinio sklypo plotas – 1,7 ha.

Miškai pagal ūkininkavimo tikslus ir pagrindinę funkcinę paskirtį priskirti miškų grupėms ir pogrupiams: rezervatinių, I grupės miškų yra 0,3% (68,1 ha), II grupės ekosistemų apsaugos ir rekreaciniai miškai užima 7,5 % (1927,4 ha), III grupės apsauginiai miškai – 3,8 % (979,2 ha) ir IV grupės ūkiniai miškai – 88,4 % (22791,1 ha) ploto.

Mišku apaugusi žemė (medynai) sudaro 23754,8 ha (92,2 %), 6864,5 ha medynų yra kultūrinės kilmės (įveisti sodinant 26,6 %) nuo bendro inventorizuoto ploto. Neapaugusių mišku plotų yra 639,7 ha (2,5 %) miško žemės ploto, iš jų 534,8 ha kirtavietės, 80,3 ha miško aikštės ir 19,7 ha žuvusių medynų. Ne miško žemės yra 677,1 ha (2,6 % bendro ploto), iš jų pelkių 289,1 ha, trasų (platesnių nei 10 m) 75,2 ha.

Bendras medynų tūris yra 6,40 mln. m^3. Vidutinis medynų tūris hektare – 270 m^3, brandžių medynų – 356 m^3, vidutinis tūrio prieaugis sudaro 8,05 m^3. Vidutinis medynų skalsumas yra 0,76, vidutinis visų medynų amžius – 56 metai.

Vyrauja spygliuočių medynai – pušynai sudaro 34,3 %, eglynai 22,3 % ploto. Tarp minkštųjų lapuočių vyrauja beržynai 19,8 %, juodalksnynai – 16,6 %, drebulynai – 3,8 % ploto. Kietieji lapuočiai (ąžuolai, uosiai, skroblai ir klevai) auga 2,2% plote.

Medynai III ir IV grupės miškuose pagal brandumo grupes: jaunuolynai užima 29 % (6379,5 ha), pusamžiai – 33 % (7582,3 ha), pribręstantys – 14 % (3037,7 ha) ir brandūs – 24 % (5237,6 ha) ploto.

Vyrauja laikinai užmirkusios, derlingos augavietės (59,6 %). Užmirkusios ir pelkinės augavietės užima 19,3 %, iš jų nusausintos apie 30,6 % plote.

VĮ Šakių miškų urėdijos teritorijoje yra Panemunių regioninis parkas, septyni valstybiniai draustiniai: Liekės ir Šešupės kraštovaizdžio draustiniai, Aukspirtos, Jotijos ir Novos hidrografiniai draustiniai, Baltkojų pedologinis ir Novaraiščio ornitologinis draustinis. Šilagirio, Šakių ir Plokščių girininkijose yra pušies, eglės, uosio, beržo ir juodalksnio genetiniai draustiniai. Taip pat VĮ miškų urėdijos teritorijoje yra biologinę įvairovę saugančios „Natura 2000“ teritorijos – trys paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) ir taip pat trys vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (BAST), į inventorizuotą pateko tik viena teritorija.

VĮ Šakių miškų urėdijoje valstybės saugomose teritorijose valstybinės reikšmės miškai sudaro – 1833,7 ha (7,1 % nuo bendro VĮ miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškų ploto). „Natura 2000“ teritorijose valstybinės reikšmės miškų yra 1165,9 ha (4,5 % nuo bendro VĮ miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškų ploto).

MIŠKO ŪKINĖS VEIKOS 2005–2013 METAIS ANALIZĖ

Miškotvarkos projekte pateikta 2004 m. suprojektuotų ūkinių priemonių apimtis 2005–2013 metams ir jų įvykdymo analizė bei įvertinimas. Valstybinių miškų plotas keitėsi, todėl ilgesnio laikotarpio analizei naudoti santykiniai dydžiai, daugiau dėmesio skirta paskutinio vykmečio (2005–2013) duomenų analizei, ją atliekant 25765,8 ha miško žemės plote. Išvados suformuluotos

atlikus valstybinės reikšmės miškų rodiklių analizę, o atskirais atvejais apimant ir visus VĮ Šakių miškų urėdijos teritorijos administruojamus miškus (miško apsauga, medžioklės ūkis).

Miško plotų kaita. Nuo 1989 metų miškotvarkos iki 2013 metų VĮ Šakių miškų urėdijos plotas padidėjo apie 1367 ha, prijungiant plotus iš buvusių žemės ūkio įmonių ir kitų miško naudotojų. Miškų teritorijos plotų kaita per 24 metus vyko ir mažėjančiai, nes tiek buvusių valstybinių žemės ūkio naudmenų ir kitų ne miško žemių pateko į privačių ir nuosavybės teisių atkūrimui skirtų plotų teritoriją. Šių žemių miškotvarka neinventorizavo, nes pagal miškotvarką čia inventorizuojama tik miško žemė, tai priėmus dėmesin miškų plotas turėjo sumažėti apie 300 ha. Tačiau buvusių žemės ūkio įmonių teritorijoje per 1989 – 2004 m. laikotarpį buvo inventorizuota pirmą kartą beveik 1500 ha miškų, o per 2004 – 2013 m. laikotarpį dar – 208 ha miškų. Valstybinės reikšmės miškų plotas tapo 25765,8 ha. Bendras miškų plotas 2013 m., lyginant su 2004 m., VĮ Šakių miškų urėdijoje padidėjo 165 ha. VĮ miškų urėdijos valstybinės reikšmės valdomų miškų bendras miško žemės plotas padidėjo 134,9 ha, o medynų plotas padidėjo 296,6 ha. VĮ Šakių miškų urėdijos valdomų valstybinės reikšmės miškų plotas padidėjo dėl vykdomų žemės reformos darbų, vykdomų kadastrinių valstybinės reikšmės miškų matavimų bei pataisant praeitoje miškų inventorizacijoje padarytus netikslumus. Miško žemės padidėjimą lėmė tai, kad daliai buvusių žemės ūkio naudmenų tapus valstybinės reikšmės, jos buvo inventorizuojamos miško laukymėmis ir miško aikštėmis bei dirbtinai įveistais miškų plotais ne miško žemėje. Kirtaviečių plotas padidėjo vykdant pagrindinius kirtimus ir iškirtus vėjavartų išverstus medynus (36,7 ha).

Miškų rūšinės sudėties kaita. Spygliuočių medynų plotas 2005-2013 m. sumažėjo 79,5 ha arba 0,6% nuo buvusio jų ploto. 180,7 ha (105%) padidėjo ąžuolynų plotas. Ąžuolynų plotas padidėjo VĮ miškų urėdijai vykdant ąžuolynų atkūrimo programą ir po ugdymo kirtimų ąžuolui tapus vyraujančia medžių rūšimi vietoje kitų medžių rūšių. Dėl masinio uosių džiūvimo jų plotas dar labiau sumažėjo – 458,5 ha (88,9%). Kadangi uosynai buvo labai mišrūs, tai jų vietoje formavosi minkštųjų lapuočių medynai. Dėl šios priežasties ir ūkinės veiklos 412,8 ha (11,7%) padidėjo juodalksnynų ploto dalis. Buvusių beržynų sumažėjo 89,6 ha (1,9%), drebulynų ir baltalksnynų padidėjo 185,6 ha (21,3%). Iš viso minkštųjų lapuočių plotas padidėjo 525,4 ha (5,7%).

Miško kirtimų analizė. Visais laikotarpiais miško naudojimas buvo intensyvus. Iš 1 ha mišku apaugusio ploto iškirsta likvidinio tūrio: 2004 – 3,6 m^3 (buvo suprojektuota 4,4 m^3), 2013 m. – 5,3 m^3 (projektuota). Kertant daug mažiau prieaugio, vyksta tolygus medienos tūrio kaupimas, ypač II ir III grupės miškuose. Per vykmetį valstybinės reikšmės miškuose papildomai sukaupta 1,0 mln. m^3 medienos.

Vykdant medienos naudojimą pažymėtina:

2004 m. miškotvarka VĮ Šakių miškų urėdijoje suprojektavo kirtimo apimtis (103,0 tūks. m^3), siekiančias metinį medienos prieaugį (68 proc.) iš 1 ha iškertant po 4,4 m^3 likvidinio tūrio.

Faktiškai šio projekto galiojimo laikotarpiu vidutiniškai buvo iškertama po 95,0 tūkst. m^3 likvidinės medienos (įvykdymas – 92,2%). Pagrindiniai kirtimai pagal tūrį įvykdyti 93,1%, o pagrindinė priežastis,dėl kurios VĮ Šakių miškų urėdijoje iškirsta mažiau tūrio nei projektuota – 25,7% (projektuota 20%), pagrindinio naudojimo kirtimų ploto kirsta neplynais kirtimais. VĮ Šakių miškų urėdijos pagrindiniai kirtimai turėjo sudaryti 76%, ugdymo kirtimai – 12%, sanitariniai – 11% ir kiti – 1% likvidinio tūrio. Ugdymo kirtimais buvo iškirsta 88,2% nuo suprojektuoto likvidinio tūrio. Ugdomieji kirtimai pagal plotą įvykdyti – 100,2%, jaunuolynų ugdymas – 103%, retinimai – 100%, einamieji kirtimai – 99% nuo suprojektuoto ploto. Per paskutiniuosius dvejus metus (2012-2013) ugdymo kirtimais buvo iškirsta 111% nuo suprojektuoto likvidinio tūrio.

Medynų struktūra. Esama medynų amžiaus struktūra III – IV miškų grupių medynuose nepalanki tolydiniam medienos naudojimui. Pušynuose jaunuolynai tesudaro – 19,6%, kai eglynuose – 46,4%. Brandžių medynų plotas III ir IV miškų grupių miškuose per vykmetį padidėjo 864,4 ha (19,7%), pribręstančių medynų plotas III ir IV miškų grupių miškuose taip pat padidėjo 357,2 ha (13,3%), o IV miškų grupės miškuose pribręstančių medynų padidėjo 297,4 ha (11,5%).

Medynų tūrio kaita. Medynų vidutinis tūris taip pat nuolat didėjo kiekviename vykmetyje: 1989-2004 m. – 3,6%, 2005-2013 m. – 17,4%, vidutiniškai po 10,5% kas vykmetį. Brandžių medynų

tūris 2004 m. buvo sumažėjęs, o po to vėl nuolat didėjo ir per 24 metų padidėjo 48 m^3/ha arba 15,6%, iš jų paskutiniajame vykmetyje 55 m^3 (18,3%). Pagal vyraujančias medžių rūšis labiausiai padidėjo tūriai brandžių liepynų – 86 m^3, juodalksnynų – 78 m^3, eglynų – 71 m^3, drebulynų – 69 m^3, pušynų – 43 m^3, baltalksnynų – 40 m^3, beržynų – 31 m^3, o sumažėjo maumedynų – 30 m^3 ir ąžuolynų – 9 m^3.

Miško atkūrimas. Per vykmetį (2005-2013) plynai iškirsta 2120,5 ha medynų. Želdinta 40,8 % kirtaviečių, savaime atžėlė 34,0%, dar neatkurtos kirtavietės užima 25,2% ploto. Įveista 1233,7 ha želdinių. Pagal būklę geri želdiniai užima 71,3%, patenkinami – 28,3%, blogi – tik 0,4%, žuvę – 0,0% (0,4 ha). 1989 – 2004 m. gerų želdinių buvo 56,5%, patenkinamų 41,3% ir blogų 1,7%, bei žuvusių 0,5%. Želdinimo darbų kokybė, palyginus su ankstesniu vykmečiu, aiškiai pagerėjusi. Paliktose atželti kirtavietėse vyrauja atžėlimas juodalksniais (44,7%), beržais (38,6%), spygliuočiais (6,0%). Atžėlę jaunuolynai yra mišrūs, ugdymo kirtimais formuojami tikslinių medžių rūšių medynai.

Miško rekreacija. Gerinant poilsiavimo sąlygas VĮ Šakių miškų urėdijos miškuose prižiūrimi ir remontuojami įvairios paskirties rekreacijos objektai (informaciniai ženklai, informacinis centras, poilsiavietės, atokvėpio vietos, transporto stovėjimo aikštelės, pažintiniai takai ir kt. objektai).

Geriausiai rekreacinė infrastruktūra išvystyta Lekėčių ir Šilagirio girininkijose.

Priešgaisrinė apsauga. VĮ Šakių miškų urėdijos teritorijoje visų inventorizuotų miškų pirmos degamumo klasės yra 32 %. Valstybinės reikšmės miškuose pavojus kilti gaisrams didesnis. Pirmos degamumo klasės miškų čia yra 40 %, antros – 20 % ir trečios – 40 %, nors dedama daug pastangų gaisrų stebėjimo, profilaktinėms ir priešgaisrinės saugos priemonėms, per vykmetį kilo 13 (valstybinės reikšmės miškuose 7) gaisrų, gaisru apimtas plotas – 6 ha. VĮ Šakių miškų urėdijoje 2011 m. įdiegta nauja automatizuota gaisrų stebėjimo sistema.

Miškų sanitarinė būklė. Miškų sanitarinė būklė yra gera. Nėra didelių medynų plotų, kurie buvo pažeisti, kuriuose prasidėtų medžių džiūvimai ir plistų ligos bei kenkėjai, dėl ko būtini sanitariniai kirtimai. Vykdytos miškų sanitarinės būklės gerinimo priemonės vertinamos teigiamai. Inventorizuota 29,9 tūkst. m^3 sausuolių ir virtėlių (0,5% nuo viso medynų tūrio). Apskaičiuotas natūralus metinis tūrio atkritimas sudaro 6,7 tūkst.m^3. VĮ miškų urėdijos miškuose išvengta eglių kenkėjų platesnio išplitimo ir beržų džiūvimo.

Medžioklėtvarka. Medžioklės ūkio rodikliai vertinami prieštaringai, ypač už ilgesnį laikotarpį. Didelis elninių tankumas 1970-1990 metais padarė didelę žalą pušų jaunuolynams, eglynams bei antram eglių ardui, ko pasekmės jaučiamos dabar (medynai nestabilūs, sumažėjo neplynų kirtimų galimybės). 2009 m. elninių žvėrių gausa taip pat nemažai viršija leistiną teritorijos talpą (1,5 karto). Elniniai žvėrys nukandžioja pušų, eglių ūglius. I ir II amžiaus klasių medynų plotas, kuriame šis pažeidimas galimas, sudaro 80,1 ha. Labiausiai pažeisti nukandžiojant ūglius pušynai, kurie sudaro 88,8 % visų pažeistų medynų ploto. Paskutinių metų pažeidimai nustatyti 5,6 ha. Elniniai žvėrys priklausomai nuo medžio rūšies, žievę laupo medynuose iki V amžiaus klasės. Didžiausias pažeistas plotas eglynuose eglynuose 16,5 ha, tai sudaro 0,5 proc. visų eglynų iki V amžiaus klasės ploto. Bendras pažeistas plotas – 22,9 ha arba 0,3 proc. medynų ploto. Paskutiniųjų metų pažeidimai nustatyti 0,7 ha plote. Didžiausias žvėrių pažeistas plotas nukandžiojant ūglius 30,0 ha Klevinių ir nulaupant žievę 7,0 ha Baltkojų girininkijose. VĮ miškų urėdijos valdomuose miškuose bebrai patvenkė 8,0 ha medynų ir 12,0 km melioracijos griovių.

Miškų sertifikavimas. VĮ Šakių miškų urėdijos miškai sertifikuoti 2003 metais. Sertifikatas galiojo 5 metus, iki 2008 m. 2009 ir 2014 metais VĮ Šakių miškų urėdija resertifikuota. Sertifikuotojo ekspertai kasmet tikrina, kaip vykdomi prisiimti įsipareigojimai. Sertifikavimo tikslas - pasiekti, kad miškai būtų tvarkomi ir naudojami laikantis tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principų, tai yra nekenkiant miškų ekologinėms, socialinėms bei ekonominėms funkcijoms, laikantis Europos laukinės gamtos apsaugos konvencijos, Jungtinių Tautų konferencijoje „Aplinka ir plėtra" priimtų pasaulio miškų išsaugojimo principų bei kitų tarptautinių susitarimų miškų išsaugojimo klausimais.

Dabar VĮ Šakių miškų urėdijos miško produktai yra įteisinti kaip kilę iš miškų, kuriuose ūkininkaujama pagal tarptautinius FSC miškų sertifikavimo principus ir kriterijus, įvertintus nepriklausomų ekspertų.

ŪKINIŲ PRIEMONIŲ PROJEKTAS

Miško kirtimai. Pagrindinių miško kirtimų apimtis apskaičiuota vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. D1-362 „Dėl Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodikos nustatymo“, kirtimai išdėstyti teritorijoje vadovaujantis Miško kirtimų taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. D1-79 „Dėl Miško kirtimų taisyklių patvirtinimo“. Pagrindinių kirtimų projektas parengtas pirmajam penkmečiui, po to, aktualizavus duomenų bazę, kirtimai bus suprojektuoti kitiems penkeriems metams.

Ugdymo kirtimų būtinumas nustatytas miško sklypams pagal miškininkystės reikalavimus. Sanitarinių kirtimų apimtis apskaičiuota pagal medynuose (pradedant nuo 45 metų amžiaus) natūraliai iškrentančios medyno tūrio dalies procentą ir koreguojant kirtimo normą pagal miškotvarkos metu nustatytą sausuolių ir virtuolių kiekį.

Metinis medienos naudojimas sudaro 126,8 tūkst. m^3 likvidinės medienos. Pagrindiniams kirtimams tenka 78%, ugdymo kirtimams – 13% ir sanitariniams bei kitiems kirtimams 9% bendro naudojimo. Pagrindiniai kirtimai II miškų grupės miškuose sudarys 1,0 % ploto. Neplyni kirtimai sudarys 21% ploto III miškų grupės miškuose ir 14% ploto IV miškų grupės miškuose. Per pirmą penkmetį neplynai projektuojama kirsti 229,1 ha arba kasmet po 57 ha. Iš 1 ha vidutiniškai bus iškertama 168 m^3 likvidinės medienos.

Plynais kirtimais per pirmąjį penkmetį bus iškirsta 1267 ha, iš jų 95 % ploto IV grupės ūkiniuose miškuose. Iš 1 ha vidutiniškai bus iškertama 285 m^3 likvidinės medienos.

PROJEKTUOJAMA METINĖ KIRTIMŲ APIMTIS

1.1. lentelė

Kirtimų rūšys	Metinė apimtis						
	Plotas, ha	tūris tūkst. m^3		likvidinio tūrio % nuo bendro tūrio	likvidinis tūris tūkst. m^3 pagal miškų grupes		
		bendras	likvidinis		II	III	IV
Pagrindiniai kirtimai	343	118,7	98,5	83	0,9	4,4	93,2
Ugdymo kirtimai	667	26,1	17,1	66	0,8	0,6	15,7
Sanitariniai kirtimai	x	13,8	11,0	80	0,8	0,5	9,7
Kiti kirtimai	x	0,3	0,2	80	0,2		
Iš viso	**1010**	**158,9**	**126,8**	**80**	**2,7**	**5,5**	**118,6**

Iš 1 ha mišku apaugusio ploto kasmet bus iškertama po 6,7 m^3 bendro arba 5,3 m^3 likvidinės medienos (iš jų pagrindiniais kirtimais 4,1 m^3/ha). Pagal miškų grupes likvidinio tūrio iškertama: II – 1,9, III – 6,1 ir IV – 5,5m^3/ha. Bendras einamasis medynų tūrio prieaugis – 8,05 m^3/ha. Per pirmą penkmetį II miškų grupės miškuose projektuojama vidutiniškai iškirsti 30 %, III – 98 %, IV – 85 % bendro prieaugio. Medienos naudojimo procentas nuo viso medienos tūrio – 2,5 %. Kasmet miško kirtimais bus apimama 4,2 % viso medynų ploto.

Potencialiai galimi metiniai energetinės medienos su žieve ištekliai. Ekologiniu požiūriu ne visi potencialūs energetinės medienos ištekliai kirtimuose gali būti panaudoti nepažeidžiant miško ekosistemos. Realus, galimas paimti iš miško kelmų, šakų ir plonų stiebų kiekis nustatomas atsižvelgiant į augavietes. Neturtingose augavietėse, siekiant išsaugoti natūralų jų derlingumą, o užmirkusiuose – siekiant kirtimų metu mažiausiai sužaloti dirvožemį, dalis šakų ir plonų stiebų yra paliekami kirtimo vietoje. Energetinės medienos metiniai ištekliai m^3 kertamame plote VĮ Šakių miškų urėdijoje sudaro iš viso 30612 m^3, iš jų jaunuolynų ugdymuose – 2537 m^3, retinimuose ir einamuosiuose kirtimuose – 1934 m^3 ir iš pagrindinių kirtimų – 26141 m^3. Kirtimo atliekos sudarys apie 12 % nuo suprojektuoto kirsti tūrio. Kirtimo atliekų struktūroje šakos sudarys apie 40 %, malkos – 25 %, sausuoliai – 13 %, smulkūs stiebai – 15 % ir stiebų viršūnės – 7 %. Kadangi kelmų panaudojimas galimas tik ateityje, pagrindinę biomasę sudarys šakos ir stiebų viršūnės.

Miško atkūrimas. Miško atkūrimo fondą sudaro 635 ha inventorizuotų neapaugusių mišku plotų (kirtavietės, aikštės, kitos žemės naudmenos) ir 1267 ha suprojektuotų 2016–2019 metams plynų kirtimų, iš viso 1902 ha. Želdinti numatoma apie 57 %, paliekama želti – 43 % ploto. Pagal želdomas medžių rūšis apie 89 % sudarys mišrūs želdiniai. Metinė miško želdinimo apimtis pirmam penkmečiui – 200 ha. Čia taip pat įvertintas miškingumo didinimo programos (2002 m.) ir ąžuolynų atkūrimo programos (2005 m.) vykdymas. Želdiniai ąžuolo ir mišrūs eglės su ąžuolu sudarys apie 16,8 % viso želdomo ploto.

Miško selekcija ir sėklininkystė. Medynai įvertinti selekciniu požiūriu, medynų selekcinę grupę natūroje nustato Valstybinės miškų tarnybos Miško išteklių skyriaus specialistai (I selekcinės grupės medynų yra 2189 ha arba 9,8 %), pateikta Vį miškų urėdijos sėklinės bazės objektų 154,39 ha, iš jų esamų genetinių draustinių: pušies (80 ha), eglės (3,2 ha), uosio (3,84 ha), beržo (24,1 ha), juodalksnio (10,1 ha) charakteristikos, sėklinių medynų beržo, juodalksnio iš viso 14,8 ha charakteristikos, sėklinės plantacijos (pušies, eglės, uosio, juodalksnio) – 15,71 ha. Apskaičiuotas sodmenų poreikis metams (apie 979,3 tūkst. vnt.).

Miško apsauga. Apskaičiuota sanitarinių kirtimų apimtis (11,0 tūkst.m^3 likvidinės medienos per metus). Vadovaujantis Miško sanitarinės apsaugos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. D1-204 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“, rekomenduotos biologinės, cheminės ir kitos sanitarinės miškų apsaugos priemonės.

Priešgaisrinė apsauga. Parengtas priešgaisrinio miškų tvarkymo planas visai miškų teritorijai. Miškai suskirstyti degumo klasėmis. Pirmos degumo klasės miškų yra 32 %, antros degumo klasės – 21 % ir trečios – 47 % ploto. Numatytas kasmetinis mineralizuotų juostų atnaujinimas (apie 360 km per metus), parengtas miškų priešgaisrinių priemonių žemėlapis.

Medžioklėtvarka. VĮ Šakių miškų urėdijos miškuose vyrauja lapuočiai ir mišrūs lapuočiai su spygliuočiais, jie sudaro apie 51,4 % bendro VĮ miškų urėdijos miškų ploto. Atsižvelgiant į elninių žvėrių gyvenamosios teritorijos rajonavimo principus, miškingumo procentą ir miškų masyvų išsidėstymą, tikslinė elninių žvėrių rūšis yra taurusis elnias, šalutinė stirna, o nepageidaujama – briedis. Rajonavimo teritorijose, kur pagrindinė elninių žvėrių rūšis yra taurusis elnias, briedžių populiacija gali sudaryti iki 10 %, o stirnų populiacija iki 20 % tauriųjų elnių populiacijos gausos (taikant koeficientą 1 briedis = 3 tauriesiems elniams ir 1 taurusis elnias = 4 stirnoms). Lauko ekotipo stirnos VĮ miškų urėdijos teritorijoje gali sudaryti apie 1484 vienetus, arba 371 vnt. sąlyginių elnių. Leistina šernų banda – 484 vnt. Nustatytas minimalus papildomų pašarų kiekis žiemos sąlygomis (123,5 tonos), rekomenduojami 35,8 ha pašarinių laukelių yra 64 biotechniniai įrenginiai. Projektuojamos biotechninės priemonės (607 vnt.) ir želdinių apsaugos priemonės (apie 404 ha ploto.

Miškų sausinimas. Pagal medynų inventorizacijos ir augaviečių aprašymo duomenis nustatytas nenusausintas hidromelioracinis fondas (NHF) pagal girininkijas ir visoje VĮ miškų urėdijos miškų teritorijoje. Jis užima 821,8 ha šlapių ir užmirkusių žemių ploto valstybinės reikšmės miškuose (neįskaityti netikslingi sausinti plotai, kaip Pa, Ub augavietės (159,2 ha). Tačiau sausinti tikslingas tik IV grupėje augančių medynų NHF, kuris užima 642,3 ha arba 78% viso NHF, taikant vietinės melioracijos būdus.

Rekreacija ir poilsio organizavimas miškuose. Visoje VĮ Šakių miškų urėdijos teritorijoje rekreacinių miškų pogrupiams priskirta 339 ha miškų (0,9 % viso miškų ploto), iš jų 190 ha (0,7 %) valstybinės reikšmės miškuose. Rekreaciniams miškams priskirti miško parkai, rekreaciniai miško sklypai, parkų rekreacinės zonos miškai, miestų miškai. VĮ Šakių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems valstybinės reikšmės miškams parengtas rekreacinio sutvarkymo projektas. Įrengti 24 rekreacijos objektai, kurių dalį numatyta atnaujinti. 1000 ha valstybinės reikšmės miško žemei tenka apie 1,6 vnt. rekreacinio objekto. Rekomenduojami įrengti nauji 22 rekreacijos objektai: 4 informaciniai ženklai, 1 takas, 2 atokvėpio vietos, 1 poilsiavietė, 1 automobilių stovėjimo aikštelė, 10 kelio užkardų ir 1 regykla. Rekonstruoti numatomi 2 objektai. Rekreacinei miškų vertei padidinti projektuoti kraštovaizdžio formavimo kirtimai (111 ha).

Rekreacinio sutvarkymo projekte aprašyti gamtos ir kultūros paveldo objektai, valstybinės reikšmės miškuose yra 18 valstybės saugomų paveldo objektų – 6 kultūros paveldo objektai ir 12 gamtos paveldo objektai. Daugiausiai paveldo objektų yra Šakių (11 vnt.) ir Lekėčių (3 vnt.) girininkijose, o visai nėra Baltkojų ir Kidulių girininkijose. Po 1 kultūros paveldo objektą yra Plokščių ir Sutkų girininkijose. Šilagirio ir Klevinių girininkijose yra po 1 gamtos paveldo objektą.

Svarbiausi kultūros paveldo objektai valstybinės reikšmės miškuose yra Gelgaudiškio dvaro sodybos dalis (miško parkas) Šakių girininkijos 101 ir 102 kvartaluose bei Plokščių piliakalnis Plokščių girininkijos 60 kvartale.

Svarbiausi gamtos paveldo objektai - Lekėčių šaltinis (Lekėčių g-ja 11 kvartalas) ir Obeliškių II-sis ąžuolas (Šakių girininkijos 111 kvartalas).

Gamtosauginių priemonių planas. Jį sudaro aiškinamasis raštas ir žemėlapis M1:50 000, girininkijoms M1:20 000. Jame aprašytos saugomos teritorijos, Lietuvos Respublikos saugomos gyvūnų, augalų ir grybų rūšys, kertinės miško buveinės, kitos ekologiškai vertingos teritorijos: pušynai, augantys Pa ir Pb augavietėse, natūralios miško pelkės (neapaugusios medynais), mažos miško aikštelės ir laukymės, miško sklypai su pavieniais bioįvairovės medžiais ar senmedžiais. Pateiktas visas kompleksas gamtosauginių miško ūkinių priemonių biologinei įvairovei išsaugoti.

Baigiamojoje projekto dalyje pateiktas projektinių sprendinių ekonominis, ekologinis ir socialinis vertinimas. Suprojektuotos miškų ūkinės priemonės užtikrins tausojantį, daugiatikslį miško naudojimą, palaikantį miško ekosistemų stabilumą, esamų gamtinių bei kultūros vertybių ir biologinės įvairovės išsaugojimą, taip pat ekonominę naudą.

Esant dabartiniam išlaidų lygiui bei palankioms medienos kainų tendencijoms, VĮ miškų urėdija planuojamu laikotarpiu galėtų dirbti pelningai. Padidėjus, lyginant su praėjusiu vykmečiu, kirtimų apimtims, bendrasis pelningumas siektų 10,1 %, o pelnas prieš apmokestinimą – apie 1744 tūkst. Lt. Atsižvelgiant į galimus rinkos pokyčius, šis planuojamas ūkinės veiklos rezultatas gali keistis.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas vadovaujantis tvaraus ir subalansuoto miško ūkio principais, atsižvelgiant į ekologines, ekonomines, socialines miškų funkcijas bei visuomenės reikmes.

Projekto vadovas Kęstutis Martinkevičius

2014 m. gruodžio 8 d.